

ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VALORII STATISTICE CALCULATE ÎN DECLARAȚIA INTRASTAT ȘI ACTUALIZAREA COEFICIENTULUI CIF/FOB ÎN ROMÂNIA - rezumat al activităților și rezultatelor grantului -

Conform legislației europene în vigoare, importurile României sunt înregistrate pentru scopuri statistice în prețuri CIF (Cost, Asigurare, Navlu) reprezentând costul importurilor la frontieră, care cuprinde atât prețul bunurilor (FOB) cât și costuri privind serviciile de transport și asigurare pe parcurs extern.

Balanța de Plăți, elaborată de Banca Națională a României (BNR) conform prevederilor Manualului Balanței de Plăți al Fondului Monetar Internațional, recomandă evaluarea importurilor în prețuri FOB (Franco la bord) la frontiera țării exportatoare. Diferența dintre prețurile CIF și prețurile FOB o reprezintă costurile legate de transportul și asigurarea bunurilor pe parcurs extern. Coeficientul CIF-FOB este utilizat de BNR pentru evaluarea importurilor în prețuri FOB în contextul elaborării Balanței de Plăți precum și de către Institutul Național de Statistică (INS) pentru Conturile Naționale și calculul PIB.

Pentru stabilirea coeficientului CIF-FOB (ponderea serviciilor de transport și asigurare) pentru importurile de bunuri este necesar să se cunoască fie valoarea FOB a importurilor, fie valoarea cheltuielilor de transport și asigurare pe parcurs extern a bunurilor importate.

În România, coeficientul CIF-FOB a fost calculat de INS pentru prima dată în anul 1991 printr-o cercetare statistică la firmele de comerț exterior, solicitând acestora ca pentru importurile realizate în anul 1990 să transmită atât valorile CIF cât și valorile FOB. În baza acestei cercetări coeficientul CIF-FOB calculat pe total importuri a fost de 8,34%, fiind reconfirmat ulterior, în anul 1997, printr-o nouă cercetare statistică realizată de INS.

În perioada 2010-2011, INS a recalculat coeficientul CIF-FOB în cadrul grantului cu finanțare europeană „Îmbunătățirea consistenței dintre Balanța de Plăți și datele statistice de comerț exterior”. Coeficientul CIF-FOB recalculat a fost de 4,3% pe total, 3,5% pentru importurile intra-UE de bunuri și 6,4% pentru importurile extra-UE de bunuri. INS și BNR au decis utilizarea acestor noi indici calculați începând cu datele aferente anului 2010 și retroactiv, pentru asigurarea comparabilității statistice, din luna ianuarie 2009.

În anul 2017, INS a derulat grantul cu finanțare europeană „Îmbunătățirea calității valorii statistice calculate în declarația Intrastat și actualizarea coeficientului CIF/FOB în România”, lansat de Eurostat, având ca obiectiv recalcularea coeficientului CIF-FOB pentru importuri, pe total și pe diverse grupe de detalieri, pe baza importurilor de bunuri pentru anul de referință 2016.

Prima etapă a proiectului a fost destinată analiza și actualizarea documentației metodologice și a surselor de date existente pentru calcul coeficientului de ajustare CIF / FOB.

Pe baza documentației metodologice realizate în cadrul grantului s-a convenit ca determinarea coeficientului CIF-FOB să se realizeze separat pentru comerțul intra-UE (pentru care datele sunt colectate de către INS prin sistemul statistic Intrastat) și respectiv pentru comerțul extra-UE (pentru care datele statistice sunt colectate pe baza declarațiilor vamale - sistemul statistic Extrastat).

Sistemul statistic INTRASTAT

Pentru comerțul intra-UE de bunuri, INS colectează date statistice prin declarația statistică Intrastat de la toți operatorii economici care derulează schimburi intra-UE de bunuri în conformitate cu prevederile Legii nr.422/2006.

Datele colectate prin declarația statistică Intrastat nu cuprind informații privind cheltuielile de transport și asigurare a bunurilor, dar conțin date statistice privind valoarea facturată, valoarea statistică – de tip CIF pentru introduceri și respectiv de tip FOB pentru expedieri și termenii de livrare a bunurilor.

Din analizele realizate pe baza datelor statistice aferente anului de referință 2016 s-a constatat că peste 44% din introducerile intra-UE au termeni de livrare de tip FOB pentru care valoarea facturată colectată este o valoare de tip FOB în timp ce valoarea statistică este de tip CIF (conform metodologiei de realizare a statisticilor de comerț internațional cu bunuri). Pe baza acestor date a fost calculat un coeficient CIF-FOB pentru comerțul intra-UE de 3,3%.

Având în vedere că metoda utilizată nu ia în considerare toate tipurile de termeni de livrare s-a stabilit ca pentru comerțul intra-UE să se realizeze o cercetare statistică selectivă la operatorii economici - furnizori de date pentru introduceri de bunuri intra-UE . Cercetarea statistică a fost realizată pe baza tranzacțiilor derulate în lunile octombrie și noiembrie 2016 și a cuprins 5283 de tranzacții de la 1920 de firme.

Rata globală de răspuns a fost de 78,6%, un nivel considerat satisfăcător pentru cercetările statistice de acest tip. Coeficientul calculat pe baza datelor din cercetarea statistică a fost de 3,5%, foarte apropiat de coeficientul calculat pe baza datelor de import cu termeni de livrare de tip FOB, colectate prin declarația statistică Intrastat și față de cel calculat pentru anul de referință 2010.

Datele colectate prin anchetă sunt reprezentative pe total comerț intra-UE, pe grupe de bunuri și moduri de transport și asigură informații suplimentare privind moneda de facturare și naționalitatea mijlocului de transport utilizat.

Sistemul statistic EXTRASTAT

Pentru comerțul extra-UE de bunuri, au fost disponibile două surse de date: declarațiile vamale (sistemul statistic Extrastat) pe de o parte și documentele anexe la declarațiile vamale privind cheltuielile de transport și asigurare pe de altă parte, iar coeficientul CIF-FOB a fost calculat prin două metode.

Metoda FOB - utilizând datele din declarațiile vamale unde termenii de livrare sunt de tip FOB dispunând atât de valorile statistice (CIF) cât și de valorile facturate (FOB) pentru tranzacții a căror valoare acoperă circa 25% din valoarea totală a importurilor extra-UE. Pe baza acestei metode, coeficientul CIF-FOB rezultat pentru anul 2016 a fost de 7,07% pentru comerțul extra-UE.

A doua metodă de calcul a utilizat datele privind cheltuielile de transport și asigurare colectate de Direcția Generală a Vămile (DGV) prin “Declarația de valoare în vamă”, document anexă la declarația vamală, date disponibile pentru circa 1/3 din valoarea totală a importurilor extra-UE de bunuri (pentru toate categoriile de termeni de livrare). Coeficientul CIF-FOB rezultat pe baza acestor informații a fost de 6,38%, deasemenea apropiat de cel calculat prin metoda FOB. La calculul coeficientului CIF-FOB pentru totalul importurilor extra-UE a fost considerată mai adecvată metoda bazată pe cheltuielile de transport și asigurare, deoarece are o reprezentativitate mai bună, fiind luate în considerare toate categoriile de termeni de livrare.

Coeficienții CIF/FOB pe total, grupe de bunuri și moduri de transport pentru anul 2016 s-au determinat ponderând coeficienții calculați pe celule/grupe de bunuri/moduri de transport cu valoarea statistică aferentă celei respective.

Comerțul exterior în ansamblu (INTRASTAT+EXTRASTAT)

Coeficienții CIF-FOB calculați atât pentru comerțul intra-UE cât și pentru comerțul extra-UE s-au dovedit a fi credibili, rezultatele obținute prin două metode în cazul fiecărei componente a comerțului României fiind foarte apropiate.

Coeficienții CIF-FOB pe total, grupe de bunuri și moduri de transport pentru anul 2016 au fost determinați ponderând coeficienții calculați pe celule/grupe de bunuri/moduri de transport cu valoarea statistică aferentă celei respective.

Coeficientul CIF-FOB pentru importurile de bunuri în anul 2016 a fost de 4,2% pe total, de 3,5% pentru introducerile intra-UE de bunuri și de 6,4% pentru importurile extra-UE de bunuri.

Coeficientul CIF-FOB pentru anul 2016 este în ușoară scădere, cu 0,1 puncte procentuale față de coeficientul CIF-FOB de 4,3% utilizat în prezent, coeficient calculat în anul 2010 printr-o cercetare statistică similară.

Scăderea coeficientului CIF-FOB calculat pentru anul 2016 față de cel determinat anterior se datorează creșterii în volum și valoare a importurilor de bunuri în perioada 2010-2016, modificărilor structurale ale acestora (*Anexa 1*) precum și modificărilor în orientarea geografică din punct de vedere al țărilor de proveniență a bunurilor importate.

Pe continente, coeficienții CIF-FOB sunt influențați de lungimea distanțelor dintre țara de expediție a bunurilor și România. Pentru bunurile expediate din Europa, coeficientul CIF-FOB a fost

de 4,3%, pentru cele expediate din Asia de 6,0%, din Africa de 29,1% și America de 10,6%. Prin convenție coeficienții CIF-FOB pentru țările partenere cu care România are graniță comună au fost considerați zero.

Noul coeficient CIF-FOB va fi utilizat de BNR pentru Balanța de Plăți începând cu anul 2018 (după finalizarea proiectului, la 31 decembrie 2017) atât pentru datele curente cât și pentru anul precedent pentru care BNR mai calculează date rectificate. Din punctul de vedere al INS acest coeficient ar putea fi utilizat și pentru anul 2016 dacă este necesar pentru BNR (având în vedere că a fost determinat pe baza datelor statistice aferente importurilor anului 2016).

Coeficientul CIF-FOB pentru importurile de bunuri

În anul 2016⁷, Institutul Național de Statistică (INS) a recalculat coeficientul CIF-FOB pentru importuri, în cadrul unui proiect european dedicat acestui scop.

Coeficientul CIF-FOB măsoară ponderea cheltuielilor de transport și asigurare pe parcurs extern în valoarea statistică a bunurilor importate în prețuri CIF (valoarea bunurilor la frontiera țării importatoare).

Datele statistice privind importurile de bunuri ale României (importurile intra-UE și importurile extra-UE) sunt diseminate de INS în prețuri CIF (conform regulamentelor comunitare în vigoare). Coeficientul CIF-FOB este utilizat de Banca Națională a României (BNR) pentru evaluarea importurilor în prețuri FOB necesare elaborării Balanței de Plăți și de către INS pentru Conturile Naționale și calculul Produsului Intern Brut. Coeficientul CIF-FOB este utilizat de INS și BNR începând cu luna de referință ianuarie 2018 și înlocuiește vechiul coeficient CIF-FOB de 4,3%, utilizat până la finele anului 2017. Pentru comparabilitatea datelor, noul coeficient este aplicat și datelor anului 2017 (la recalcularea importurilor FOB).

Coeficientul CIF-FOB pentru importurile de bunuri (calculat pe baza datelor aferente anului 2016) a fost de 4,2% pe total, de 3,5% pentru importurile intra-UE de bunuri și de 6,4% pentru importurile extra-UE de bunuri. Coeficientul CIF-FOB pentru anul 2016 este în ușoară scădere cu 0,1 puncte procentuale față de coeficientul CIF-FOB de 4,3% calculat în anul 2010 printr-o cercetare statistică similară.

Coeficienții CIF-FOB pe principalele grupe de bunuri

Nr. crt	Capitole NC de bunuri	DENUMIRE	CIF - FOB (%)		
			Total	INTRA-UE	EXTRA-UE
	TOTAL		4,2	3,5	6,4
1	NC 01- 24	Animale vii și produse alimentare	6,0	5,7	7,5
2	NC 25 - 27	Produse minerale	8,3	7,2	8,6
3	NC 28 - 38	Produse ale industriei chimice	4,1	3,4	8,0
4	NC 39	Mase plastice	5,0	4,4	8,4
5	NC 44 - 49	Lemn și produse din lemn	8,1	7,4	10,3
6	NC 50 - 67	Textile, îmbrăcăminte, încălțăminte	3,8	3,6	4,5
7	NC 72 - 83	Metale și produse din metal	3,9	3,3	5,7
8	NC 84 - 85	Mașini și echipamente industriale	2,9	2,8	3,3
9	NC 86 - 89	Mijloace de transport	2,9	2,5	5,5
10	NC 40-43; 68-71; 90-97	Alte bunuri	4,4	3,1	9,3

Coeficienții CIF - FOB pe moduri de transport

MOD DE TRANSPORT	COEFICIENT CIF-FOB (%)		
	TOTAL	INTRA-UE	EXTRA-UE
Transport maritim	6,1	4,8	6,3
Transport feroviar	8,1	5,7	13,2
Transport rutier	3,8	3,5	6,5
Transport fluvial	4,6	4,5	4,6
Alte moduri de transport	3,2	2,3	5,2

Potrivit recomandărilor EUROSTAT, INS va asigura o actualizare a coeficienților CIF-FOB cu o periodicitate de 5 ani. De asemenea, INS va monitoriza anual, pe baza datelor disponibile – prin metoda FOB – valoarea coeficientului CIF-FOB pentru comerțul intra-UE și extra-UE. În cazul identificării unor modificări structurale importante în comerțul internațional al României, coeficientul CIF-FOB poate fi revizuit cu o periodicitate mai mică de 5 ani.

Sursa datelor

După o analiză preliminară a experienței Statelor Membre și având în vedere recomandările EUROSTAT precum și analiza surselor de date disponibile, direcția de specialitate din cadrul INS a fost stabilit ca noul coeficient CIF-FOB să fie calculat separat pentru importurile intra-UE și separat pentru importurile extra-UE de bunuri.

- Pentru importurile intra-UE de bunuri s-a realizat o anchetă prin sondaj la furnizorii de informații statistice în sistemul intrastat. Eșantionul anchetei a cuprins 5283 de tranzacții, de la 1920 de furnizori de date estimând o marjă de eroare de 3% și un nivel de încredere de 95%. Variabilele colectate pe baza unui chestionar electronic au vizat cheltuielile de transport și asigurare, modul de transport și moneda de facturare pentru tranzacția specificată.
- Pe baza datelor colectate au fost determinați coeficienți CIF-FOB la nivel de celulă (grupă de bunuri / mijloc de transport). Coeficientul CIF-FOB pentru importurile intra-UE de bunuri a fost calculat ponderând coeficienții obținuți la nivel de celulă cu valoarea statistică totală aferentă celei.
- Pentru importurile extra-UE de bunuri, coeficientul CIF-FOB a fost calculat pe baza informațiilor privind valoarea cheltuielilor de transport și asigurare înregistrate de către DGV pentru circa 1/3 din valoarea tranzacțiilor din declarațiile vamale de import. Coeficienții individuali au fost calculați la nivel de celulă (grupă de bunuri / mod de transport), iar coeficientul pe total import extra-UE, prin ponderea coeficientului individual calculat la nivel de celulă cu valoarea importurilor din celula respectivă.

Atât pentru importurile intra-UE cât și pentru importurile extra-UE, coeficienții CIF-FOB calculați au fost verificați prin utilizarea datelor disponibile la INS pentru termeni de livrare de tip FOB (având în vedere că pentru o treime din valoarea statistică a importurilor înregistrate dispunem de informații privind valoarea facturată (valoare FOB) și valoarea statistică (valoare CIF)). Rezultatele obținute prin aceste calcule au fost apropiate de cele obținute în urma cercetării statistice selective pentru importurile intra-UE și respectiv datelor obținute de la DGV pentru importurile extra-UE.